

Po podpisu premirja med Italijo in Francijo

Mir na vseh francoskih bojiščih

Davi ob pol enih so bile na zahodu ustavljene sovražnosti. Proslava začetka premirja v Nemčiji

Rim, 25. junija. Stefani. Uradno besedilo sporazuma o sklenitvi premirja med Italijo in Francijo se glasi:

Dne 24. junija ob 19.15 po italijanskem času je bilo podpisano v vili Incisa pri Rimu premirje med Francijo in Italijo. Za Italijo je podpisal premirje šef glavnega generalnega štaba maršal Badoglio, za Francijo pa general Huntzinger. Ob 19.35 je zunanji minister grof Ciano sporočil nemški vladi, da je premirje podpisano in da se bodo sovražnosti ustavile 25. junija ob 1.35 po italijanskem času.

Berlin, 25. junija. m. Davi ob 1.35 nemškega časa so se ustavile sovražnosti v Franciji. Po poteku šestih ur od trenutka, ko je italijanska vlada obvestila Nemčijo, da je podpisano premirje med Francijo in Italijo, so vse nemške radijske postaje pričele oddajati stare nemške vojaške signale, ki veljajo za tedaj, ko se sovražnosti ustavijo. Razen vseh nemških radijskih postaj priključene Berlinu tudi radijske postaje iz češkomoravskega protektorata: Praga, Brno in Moravska Ostrava, poljski postaji Varšava in Krakov, holandske in luksemburške, radijske postaje v Bruslju, Strassbourgu, Parizu in Kodanju ter severno-ameriške. Vojaška znamenja so prenašali z zahodnega bojišča. Slušati je bilo glasove tromb posameznih vrst nemških čet.

Po nemškem radiju je točno ob 1.35 posebni napovedovalec spregovoril naslednje besede:

»V trenutku, ko odmevajo stari vojaški signali, je na vseh bojiščih v Franciji stopilo v veljavo premirje. Nemški narod se klanja junakom te vojne, katerih imena bodo napisana z zlatimi črkami na straneh nemške zgodovine. V tej zgodovinski uri vsi Nemei na bojiščih in v domovini ter daleč preko meja nemškega rajha v tujini in na vseh drugih celinah upirajo svoje oči na voditelja. On je popeljal nemški narod iz naglobljega zapostavljanja v Compiègneu in Versaillesu. On je s slavno revolucijo vzpostavil notranjo slogo naroda in povrnil notranjo moč. On je skoval silo za osvoboditev iz vezi okovov mirovne pogodbe. Dobil je zmago, slavnostno, kakor si jo je mogla zamisliti najbujnejša domišljija. 80 milijonov Nemcev v tem zgodovinskem trenutku pošilja svoje želje za dolgo življenje voditelja. Vse družji ob-

čutek velike zahvale voditelju in vojakom, ki so s svojo požrtvovalnostjo in junaštvom izvajali najslavnejšo zmago v nemški zgodovini.

V tem trenutku so pričeli zvoniti zvonovi po vseh cerkvah v znamenje, da je prenehala vojna v Franciji.

Za tem je bila po radiju spominska proslava z zbornim petjem in orgljami. Odpeli so zahvalno molitev »Molim pred pravičnim Bogom«. Godba je nato odigrala nemško državno himno in narodnosocialistično himno. Sledil je triminutni presledek. Po slovesni tišini, ki je bila posvečena spominu na padle vojake, je posebni napovedovalec končal radijsko oddajo z naslednjimi besedami:

»Milijoni po vsem svetu so doživeli ob 1.35, danes 25. junija 1940, objavo premirja na vseh bojiščih v Franciji. Na soncu novega dne bodo vihrale naše zastave.«

Berlin, 25. junija. Kancelar Hitler je objavil večerjale razglas:

Nemški narod! Tvoji vojaki so končali vojno na zahodu proti hrabremu nasprotniku po šestih tednih junaškega boja. Njihova dela bodo zapisana v zgodovini, kot najslavnejša zmaga vseh časov. V pokornosti se zahvaljujemo Vsemogočnemu za njegov blagoslov. Zapovedujem, da se vsej Nemčiji razobesijo zastave za deset dni in da zvonovi zvone vsako uro sedem dni. Adolf Hitler.

Premirje - dan narodne žalosti v Franciji

Vsebinska pogojev bo danes ali jutri uradno razglašena v Italiji. Nemčiji in Franciji

Bordeaux, 25. jun. m. Francoski radio je potem, ko je oddal poročilo o podpisu francosko-italijanske pogodbe o premirju in o ustavitvi sovražnosti ob 0.35 po srednjeevropskem času, sporočil, da bo v 48 urah objavljeno v Franciji, Nemčiji in Italiji celotno besedilo pogojev za premirje. Razen tega bo v tem času imenovana tudi posebna nemško-italijanska mešana komisija, ki bo nadzorovala izvajanje sporazuma in dajala navodila za izvajanje njenih določb.

Francoska vlada bo prenesla svoj sedež v neko mesto v srednji Franciji, kjer bo v najkrajšem času sklicala poslansko zbornico in senat.

Vlada je proglasila 25. junij za dan narodne žalosti. Po vseh francoskih cerkvah so bile danes slovesne zadušnice za vojake, ki so padli v sedanjih vojni. Tudi v Bordeauxu je bila takšna slovesna zadušnica in so se udeležili poleg drugih predsednik republike Lebrun, predsednik vlade maršal Petain, vsi ministri ter senatorji in poslanci.

Minister za notranje zadeve Pomaret je imel ob 6.30 in 7.30 po radiju tale govor: Današnji dan, 25. junij, je dan premirja. To je dan narodne žalosti in izraza spoštovanja našim vojakom, ki so se tako junaško borili. Danes naj se Francija tiho prepusti svoji bolečini, v kateri nastaja novo upanje. Maršal Petain bo istotako spregovoril francoskemu narodu. Današnji dan zahteva od francoskega naroda tole: Vse kavarne, vsi kini in sploh vsa zabavišča bodo zaprta. Istotako vse trgovine, razen onih, v katerih se prodaja živež. Vojaki bodo ostali v vojašnicah ali na krajih, kjer imajo službo. Vse zastave bodo spuščene na pol droga. Ob 11 bodo prirejene svečanosti izražanja spoštovanja padlim vojakom. Minuta molka bo izrazila spoštovanje vsem onim, ki so v minuli in sedanjih vojni dali svoja življenja za domovino. Danes bo po francoskem radiju odmevala samo ena pesem — Marseljeza. Nato bo govoril maršal Petain. Danes 25. junija se začne novo življenje za Francijo. Naj bo vsak vojak in vsak mešanec na svojem mestu. Danes se ponovno vračamo k delu in glavna skrb vlade je, da vsakemu posamezniku zagotovijo delo. Obrnimo črno stran v knjigi naše zgodovine in pojdemo po novi poti. Ranjena domovina zahteva nov red. Maršal Petain se je žrtvoval za Francijo in njegova ustavna vlada je sklenila nadaljevati svoje delo za blagor in rešitev države, ki bo živela dalje vedrega čela in svobodna.

Spopadi med sovjetsko in romunsko vojsko ob Dniestru?

Newyork, 25. junija. o. Reuter poroča: Radijske postaje družbe National Broadcasting Company poročajo, da je ponoči prišlo do spopada med sovjetskimi in romunskimi četami ob meji vzdolž reke Dnestra, kjer sta obe državi imele zbrane precej vojske.

Letalski napadi na Anglijo in Nemčijo

London, 25. junija. Reuter: Sporočilo letalskega ministrstva pravi: Sovražna letala so letela ponoči nad nekaterimi kraji Velike Britanije. Protiletalske baterije so stopile v akcijo. Vsa letala so letela nad jugovzhodnim delom države. V nekaterih krajih so bile močne eksplozije. Letala so letela v veliki višini. Zdi se, da so bili trije napadi. Letala so letela tudi nad severovzhodnim delom Anglije, toda zdi se, da tu ni bila vržena nobena bomba.

Letalsko ministrstvo sporoča: Predvečernjim so letala britanskega letalstva izvršila dnevni napad na železniška križišča na Nizozemskem in zapadni Nemčiji. Tri naša letala pogrešajo. V toku noči so se nadaljevali napadi na vojaške objekte v Nemčiji, na tovarne streliva, na postaje in železniške proge v Mecklenburgu, Porurju in Porenju. Ob tej priliki je bila napravljena velika škoda. Naša letala so se vrnila nepoškodovana.

Napovedi o bližnjem napadu na Anglijo

Berlin, 25. jun. m. United Press poroča: V trenutku ko v Berlinu vlada pravi mir, prevladuje mnenje, da so v teku zadnje priprave za bliskovito vojno proti Angliji. Splošno mislijo, da bo to zadnje obdobje vojne pričelo takoj po podpisu sporazuma o premirju v Rimu. Mir pred viharjem je dozdaj še vedno bil pred vsako bliskovito vojno, ki jo je začela Nemčija. Zato sodijo, da je mir, ki zdaj vlada v Berlinu, zanesljivo znamenje, v katero smer bo zapihal veter. Grožnje v današnjem nemškem časopisju na račun Anglije ustvarjajo splošen vtis, da bo v najkrajšem času izveden resen poskus prodora v Anglijo, »na katerega čakajo Nemci že devetsto let«.

Po podpisu sporazuma med Francijo in Italijo piše »Hamburger Fremden Blatt« med drugim: Končana je vojna na evropski celini, zdaj se pričinja proti Angliji. Nemške armade so pripravljene in čakajo samo še povelja za napad.

Vesti 25. junija

V angleških vladnih krogih pravijo, da se mora Nemčija bati zlasti bodoče zime, ki bo zaradi slabe letine prinesla lakoto na vso Evropo, slabe letine prinesla lakoto na vso Evropo, Italija pa dejstva, da ne bo mogla več obdržati zvez in nadzorstva nad svojim imperijem, sestavljenim iz tako oddaljenih delov.

Predsednik avstralske vlade Menzies je večerjale govoril po radiju in dejal, da se bo Anglija vojskovala naprej tudi sama. Avstralija pa je prepričana, da se bodo deli francoskega imperija tudi naprej vojskovali, čeprav je francoska vlada morala podpisati premirje.

Dan narodne žalosti praznujejo danes po vsej vsej Franciji zaradi uveljavitve premirja z Italijo in Nemčijo, premirja, ki zaradi svojih pogojev pomeni začetek razkosanja Francije.

Angleška vlada je dala uradno izjavo, da je francoska vlada s podpisom premirja kršila zavezniško pogodbo z Anglijo. Premirje podreja francosko vlado sovražniku, zaradi česar je Anglija ne more več priznavati kot vlado neodvisne države. Anglija bo priznavala francoski narodni odbor v Londonu, ki hoče nadaljevati vojno.

Iz belgijske vlade v Franciji je pobegnil bivši večkratni ministrski predsednik Jaspars. Zdi se, da se bo dogovarjal z nemškimi oblastmi za sestavo druge belgijske vlade, ki bi delovala v sporazumu z Nemci. Belgijska vlada v Franciji je Jaspars razglasila za izdajalca in izjavila, da bo nadaljevala vojno proti Nemčiji.

Vdaja Francije pomeni suženjstvo, ker so sovražniku izročena sredstva, ki jih bo uporabil proti dosedanjim francoskim zaveznikom, je govoril večerjale po radiju iz Londona francoski general de Gaulle.

Vrhovni poveljnik francoskih čet v Siriji, general Mittelhauser je sklenil nadaljevati vojno proti Nemčiji in Italiji ob strani Anglije, je sporočil večerjale francoski visoki komisar za Sirijo.

Angleži so na Sredozemskem in na Rdečem morju doslej potopili sedem italijanskih podmornic, to je vsak drugi dan vojne eno, pravi angleško uradno poročilo.

Predsednik angleške vlade Churchill bo danes najbrž imel v poslanski zbornici govor, v katerem bo razpravljal o posledicah francoske vdaje.

Bolgarija je z današnjim dnevom uveljavila zakon o civilni mobilizaciji države. Povod za to ji je po uradnem zatrdilu dala stavka v velikih tobačnih tovarnah. Po angleški razlagi pa je Bolgarija to mobilizacijo razglasila, da bi se na tihem pripravila za morebitni poskus nastopa proti Romuniji in drugim sosedam.

Holandska prestolnaslednica Julijana je z otroki dopotovala v Kanado in bo gost kanadske vlade.

Na Norveškem je bilo razpisano posojilo 50 milijonov kron za obnovo pokrajin, razdejanih po vojni.

Francoski general de Gaulle je večerjale imel telefonske posvete s poveljniki francoske vojske v Siriji, Maroku in Indokini ter se z njimi dogovarjal o organizaciji nadaljnjega odpora proti Nemčiji in Italiji.

Ameriški poslanik v Franciji Bullitt je snoči dopotoval iz Pariza v Bordeaux. Bullitt je hotel ostati v Parizu do zasedbe in si je pridobil veliko zaslug pri posredovanju med Francijo in nemškim poveljstvom.

Kancelar Hitler je izdal zapoved, da se naj več stotisoč Nemcev, katere so v začetku vojne preselili iz pokrajin ob Siegfriedovi črti, vrne nazaj. Takoj bodo začeli popravljati škodo, ki jo je povzročila tam vojna. Povrnjena bo tudi škoda, ki so jo prebivalci trpeli zaradi preselitve.

Pogoji premirja med Francijo in Italijo zahtevajo, naj Francija odstopi Italiji vse svoje brodogradne in Sredozemlju ter Džibuti, Tunis in Maroko, torej vsa svoja najbogatejša posestva v severni Afriki. Tako poroča agencija Exchange Telegraph iz Londona, vendar ni ta vest uradno potrjena.

Sedanja vojna se ne bo odločila na kopnem, marveč v bodočih razdobjih na morju in v zraku. Morja so še v oblasti Anglije. Ni daleč dan, ko bo Anglija močnejša od Nemčije tudi v zraku. Tedaj bo zmaga. Tako je govoril večerjale tajnik angleškega ministrstva za informacije.

Nemški napad na Anglijo bo nekaj, česar svet še ni videl. Po premirju s Francijo zbira Nemčija vse sile za ta napad, ki bo še bliskovitejši, kakor je bil naskok na Francijo, pravilo v nemških poluradnih krogih. Poveljnik nemške vojske admiral Raeder je zaradi priprave na ta napad nadzoroval nemška pomorska oporišča v Holandiji, Belgiji in drugod.

Nemški letalci merijo samo na vojaške cilje in prizanašajo celo nasprotnim tankom, če ti vojno med begunci. Zaradi tega ni res, da bi letalski napadi na civiliste in begunce tvorili del Hitlerjevega vojaškega načrta, pravi nemški poročevalski urad, ko zavrača pravi nemški poročevalski urad, ko zavrača

Jugoslavija je uradno priznala Sovjete

Imenovanje prvih poslanikov v Belgradu in Moskvi

Belgrad, 25. junija. Uradno poročajo: Po zvezi končanih gospodarskih pogajanjih med Zvezo sovjetskih socialističnih republik in kraljevino Jugoslavijo in po končani izmenjavi odobritvenih listin o sklenjeni pogodbi, sta se sovjetska in jugoslovanska vlada sporazumeli, da se uredi razmerje med obema državama z obnovo rednih diplomatskih odnosov in z imenovanjem diplomatskih zastopnikov v Moskvi in v Belgradu. Sovjetska vlada je potrdila imenovanje senatorja dr. Milana Gavriloviča za jugoslovanskega poslanika v Moskvi, vlada kraljevine Jugoslavije je pa potrdila imenovanje Viktorja Andrejiča Plotnikova, dosedanjega poslanika na Norveškem, za sovjetskega posla-

nika v Belgradu.

Moskva, 25. junija. Sovjetsko uradno sporočilo o obnovi diplomatskih odnosov med SSSR in Jugoslavijo se glasi: Po uspešni sklenitvi gospodarskega sporazuma med SSSR in Jugoslavijo ter izmenjavo odobritvenih listin sta vladi SSSR in kraljevine Jugoslavije sklenili obnoviti diplomatske odnose in v ta namen imenovati diplomatske zastopnike. Vlada SSSR je imenovala za svojega opolnomočenega predstavnika v Belgradu Viktorja Plotnikova, za katerega je jugoslovanska vlada že dala potrdilo; jugoslovanska vlada pa za poslanika v Moskvi Milana Gavriloviča, za katerega je vlada SSSR tudi že dala potrdilo.

Boji pred premirjem med Francijo in Italijo

Italijanska poročila govore o silnem junaštvu Italijanov v Alpah. Francozi zanikujejo vse vesti o italijanskih uspehih

Rim, 25. jun. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča z zahodnega bojišča, da je podpis italijansko-francoskega premirja zadel italijanske čete ravno v trenutku, ko so razvijale ofenzivo, ki se je začela 21. t. m. in med katero so italijanske čete po zelo ogroženi borbi na 100 km širokem bojišču prodrele na sovražnikovo ozemlje.

Treba je pripomniti, da so italijanske čete na alpskem bojišču od začetka vojne izvajale obrambno strategijo. Toda to taktiko so pozneje opustile ter so prešle v odločno in hitro ofenzivo. Italijanske čete so imele pred seboj strahovito bojno črto, ki je zaradi naravnega položaja in obrambnih utrdb predstavljala eno najtrajnejših bojnih črt na svetu. Toda italijanski vojaki so znali obvladati položaje, za katere so smatrali, da so nezavzetni. Treba je poudariti tudi sposobnost italijanskih vojakov, ker se z mehaniziranimi sredstvi na tem bojišču ni moglo mnogo doseči. Potrebno je omeniti tudi to, da so italijanski vojaki obvladali ne samo skoraj nezavzete postojanke, temveč tudi to, da so se ogroženo upirali sovražniku, vrenemu in drugim težavam na alpskih višinah, kjer že več dni sneži. Armada v Alpah si je priborila lavorike ter se ji je po srčitem bombardiranju odsekala pri Sv. Bernhardu potročilo prodreti v francoske doline ob vsem severnem delu tega bojišča. Južni armadi se je na treh krajih posrečilo s svojimi oddelki prekoračiti Blaser ter nadaljevati prodiranje ob poti ob morski obali.

Zmagosodne operacije vseh teh čet je vodil nj. kr. V. princ Piemontski, poveljnik zahodne skupine armad. Borbe so bile ustavljene točno ob 1.35. Že v toku večera je bilo izdano povelje, da se ritem streljanja ublaži. Italijanske čete so ohranile sedaj položaje, ki so jih junaško zavzele ter čakajo nadaljnjih zapovedi.

Bordeaux, 25. jun. Havas: Uradno poročilo francoskega vrhovnega poveljstva pravi o bojih v Alpah: Na alpski fronti niso zapovrstni napadi Italijanov na naše prednje postojanke na nobeni točki omajali francoskega odpora. Sovražnik je imel resne izgube.

Nica, 23. jun. o. United Press poroča: Italijanci so v noči od nedelje na ponedeljek skušali izkrcati pri francoskem območnem mestu Mentonu pod varstvom topov in bojnih ladij. Napad je bil odbit, pri čemer so francoske čete zajele 200 Italijanov, ki so skušali priti na kopno.

Vsi Francozi podpirajo vlado maršala Petaina. Angleži so krivični, ko to vlado obsojajo, saj bi bila morala Anglija postati takoj v začetku vojne v Francijo 26 divizij, ki jih pa ni mogla, ker je šele zadnji trenutek uvedla splošno vojaško dolžnost. Angleška vojaška pomoč ni bila zadostna. Zaradi tega se je morala Francija vdati. V tem smislu je govoril francoski propagandni minister Prouvost.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Bankirja Jankoleta manipulacije pred sodiščem

Zrtve - tudi revne ženice. - Njegove manipulacije dosega jo nad 14 milijonov dinarjev. - Delno priznanje

Ljubljana, 25. junija.

Dolgi hodnik pred veliko razpravo dvorano v I. nadstropju justične palače je bil večeraj že zgodaj torišče živahnega vrvenja. Zbrali so se ljudje, moški in ženske. Vsi so kazali nekako nervoznost in jezo. Že na prvi pogled je človek lahko videl, da spadajo te skupine ljudi med one sloje malih ljudi, ki so živeli skromno in varčevali za slabe čase in starost. Živahne so bile med njimi debate. Vse je govorilo le o velebankarju Miru Jankoletu. Zakaj tudi ne? Vsi so bili žrtve njegovih bančnih in drugih spekulacij, ki jih je, kakor sam pravi, uganjal od 4. septembra 1934, naprej do njegove aretacije, ko so ga 19. avgusta 1938. prijeli na zahtevo državnega tožilstva in ga odvledli v sodne preiskovalne zapore, ker so bile proti njemu že poprej podane mnoge ovadbe zaradi raznih prevar in nečestitih manipulacij, toda znal se je moč začasno vedno izmazati, naposled pa so prišle vendarle tako tehtne ovadbe, da je bilo potrebno v javnem interesu napraviti konec vsem spekulacijam s hranilnimi knjižicami.

Naj omenimo tu kratko, da so bili nekateri takozvani učeni pravniški mnenja, da so hranilne vlozke knjižice denarnih zavodov prav tako lahko predmet spekulacije, ki je dovoljena, in da so te knjižice prav tako podvržene dnevnemu borznemu tečaju, kakor razni vrednostni papirji. To stališče je svojčasno razvil v neki vlogi na sodišču na vehementen način neki ljubljanski advokat, toda neki humorist je nato pripomnil, da ta advokat lahko zagovarja tako teorijo o hranilnih knjižicah, ker jih sam nič nima. Baje je skušal ta advokat postati celo vseučiliški profesor.

Ljudje so nestrno čakali, da lahko svobodno vstopijo v dvorano in poslušajo veliko razpravo proti bankirju Miru Jankoletu. Že pred določeno uro je stal v dvorani obtoženec Miro Jankole, ki ga je tja pripeljal jetniški paznik. Bil je čedno obločen. Svojo zunanost pa je nekoliko izpremenil, kajti v času preiskovalnega zapora si je dal rasti brke in brado. Prav brado je moral v zaporu čedno gojiti, kajti imponirala je celo mnogim žrtvam, ki so ga poprej poznale kot gibčnega, vedno lepo obritega gospoda finančnika.

Vstopil je mali senat, ki so ga tvorili gosposod Ivan Kralj kot senatni predsednik in kot sodniki gg. Rajko Lederhas in dr. Leon Pompe. Začele so se uvodne formalnosti. Bankir Miro Jankole je povedal, da je 14. julija 1896 rojen v Ljubljani, da je v Ljubljano pristojen in da je, kar je zanimivo, končal 4 razrede gimnazije v Ljubljani. Kot branilec ex-offo je bil od sodišča določen odvetnik dr. Schley, ki je bil ves čas razprave prisoten.

Dvorana je bila še vedno prazna. Vrata, ki so določena občinstvu za vstop, so bila zaklenjena. Predsednik je obtoženca tudi vprašal: »Imate kaj premoženja?« Bankir kratko: »Sedaj nič!« Predsednik je nato odredil: »Zasebni udeleženci lahko vsi vstopijo v dvorano.« In vsula se je večja skupina ljudi, ki so zasedli vse klopi in prostor za poslušalce. Sprva je bila prava gneča. Pozneje pa so mnogi odšli, ko so videli, da je razprava drugače monotona in za nje nezanimiva.

Državni tožilec g. Branko Goslar je Mira Jankoleta obtožil najprej zločinstva napravljanih lažnih listin, ker je lažno vodil bančne knjige, dalje zločinstva obrtnih prevare in naposled še prestopka tatvine dveh bančnih depozitov. Čitanje obtožnice je trajalo dobro pol-druugo uro. Po končanem čitanju je predsednik odredil kratek odmor. V spremstvu paznika je odšel obtoženec na hodnik. Zrtve so postale ogorčene. Čuli so se najrazličnejši vzkliki in pripombe. Bili so ljudje, ki jih je obtoženec spravil ob vse prihranke in ki so mu od banke dana posojila proti zastavi hranilnih knjižic popolnoma vrnil, pa obtoženec ni imel toliko socialnega čuta do njih, da bi jim knjižice potem vrnil, marveč jih je takoj naprej prodal za dobiček. Ko je trajal odmor, sta pristopili dve skromno oblečeni ženi k reporterju. Obe sta jokali. Grenke solze so jima lile. Tožili sta in govorili, da naj dobi ta brezvestni človek pošteno kaznen. Stara mamica je potožila, da je ob vse, da je hranila za stara leta okoli 15 jurjev, sedaj je reva. Bila je doma z Blokom. Druga iz borovniške okolice je pravila, da je izgubila 36.000 din. Prva je potožila, da je taka reva in je prišla v Ljubljano na sodišče, da bi dosegla vrnitev vloge. »Kdaj bom dobila nazaj denar?«

Človek ji ni mogel dati drugega sveta, kakor da naj gre domov in čaka na čase, ko bo nekdanji milijonar, sedaj revež postal zopet imovit. Za pot si je vzela kosček kruha in je upala, da bo dobila od sodišča vožnjo povrnjeno. Toda sodišče zasebnim udeležencem, ki jih samo po predpisih kazenskega postopka obvesti o razpravi, ni upravičeno takim ljudem povrniti stroške za pot.

Zaslišanje obtoženca je trajalo do 13. Nato je bilo prekinjeno ob 13. ter se je nadaljevalo ob 16 in je trajalo do 19.30. Ne bomo še enkrat ponavljali obtoženčevega zagovora. Priznal je v bistvu dejanske navedbe obtožnice. Na mizi pred zatožno klopjo je imel obtoženec razgrnjene razne spise in je bilo videti, da je zelo verziran in poučen v gradivu procesa. Popoldanska razprava je bila v toliko zanimiva, ko je obtoženec podal sodnikom velik

ekspozice o sanaciji Slovenske banke

Sodnikom je pripovedoval, kako je prišel v zvezo z neko židovsko finančno skupino v Nemčiji, ki je skušala spraviti v Jugoslavijo težke milijone, da bi tako varno naložila kapital. Obtožnica je navajala, da je prvotno obtoženec govoril o 1 milijonu nemških mark, na razpravi pa je obtoženec poudarjal, da je šlo za pogajanje glede naložitve 5 milijonov nemških mark v Slovensko banko. To je po našem do 45 milijonov dinarjev! Izdelal je podroben načrt, kako bi se ta milijonska vsota uporabila. Vsak bi imel lep »profit«. Banka in tudi interesi. Omenjal je obtoženec tudi dr. Ivana M. Čoka iz Beograda, ki naj bi bil interveniral, da bi ta nemški kapital prišel v Jugoslavijo.

Zaradi starega vžigalnika ubil prijatelja

Maribor, 24. junija.

Iz Zgornje Poljskave nam poročajo novice o tragičnem dogodku, ki se je pripetil sredi vasi. Spoprijela sta se med seboj dva prijatelja, ki sta se sprla zaradi malenkosti, ter je eden od njiju obležal na borišču mrtve, dočim so drugega kmalu potem odgnali orožniki v zapore okrajnega sodišča v Slovenski Bistrici.

44 letni Ferdinand Kolar in 33 letni Franc Trglavčnik sta bila oba doma iz Zgornje Poljskave ter sta se dobro razumela. Oba sta bila delavca. Večkrat sta se sešla v Mohorkovi gostilni, kjer sta sedela pri isti mizi, pila skupaj ter se pogovarjala. Polagoma jima je vino zlezlo v lase, pa sta postala zgovornejša; Trglavčnik pa zelo razpoloženo tudi za razne umestne in neumestne šale. Ko si je Trglavčnik hotel zažgati cigareto, mu je Kolar posodil star vžigalnik, katerega pa je Trglavčnik potem spravil v svoj žep. Kolar je vžigalnik večkrat zahteval nazaj, prijatelj pa s je na vse to samo smejal ter ga ni hotel izročiti. Zaradi tega sta se oba sporekla, vendar sta zvečer okrog 8 še skupaj zapustila gostilno ter šla po cesti proti

Ljubljana od včera do danes

Prav nič preveč vabljivo poletje se nam ne obeta letos. »Ne škric ne kmet« ga ne bosta vesela. Meščanu ne bo všeč, ker bo imel pokvarjene počitnice — vsaj kakor zdaj kaže — in se ne bo mogel kopati ter se pariti in smoditi na vročem soncu. Letos bo s »farbo« bolj pičila. Tisti, ki jim kopanje ni kaj prida, temveč jo poleti rajši mahnejo »na visoke gore«, v temne mirne gozdove dolin pod skalnimi velikani, tudi ne bodo storili napak, če bodo na svoj poletni odmor vzeli s seboj dva dežnika. — za vsak slučaj, če bi se eden pokvaril ali obrabil. Dobra pa bo sezona za gobe. To bo »seničnih jurčkov!« Kdor jih rad je, si jih bo letos lahko privoščil. Sicer bo pa povsod precej dolgčas, tako po kopališčih kakor po »kopnih letoviščih« — razen tam, kjer se bo slučajno znašla prijetna družina, ki se bo dobro razumela med seboj in bo imela smisel za humor. To se pa po letoviščih, kamor se zateka več ljudi, prav za prav bolj redko dogaja. Vselej se odkod vzame kak nergač, ki mu nobena reč ni všeč. Zabave bodo imeli dovolj: z daljnogledi bodo lahko po cele ure strmeli ven v prekrasno planinsko meglo, ki se bo motala med smrekami in lizala mokre stene tam v skritih višavah. Morda bodo kdaj celo zagledali kakšen vrh, ki »se bo šel mance« ali »sad me ne vidiš, sad me ne vidiš«. Dalje

Zalostno je pripomnil, da je bila prav njega aretacija vzrok, da ni prišlo do uresničenja te sanacijske akcije.

Zaslišanje nekaterih prič

Po tem ekspoziciji so bile zaslišane nekatere prič. Zanimiva je bila izpoved banovinskega inšpektorja dr. Ogrina, ki je bil nekaj časa l. 1938. državni komisar. Telefonično, ne pismeno, je bil obveščen o seji upravnega odbora Slovenske banke, ki je bila aprila ali maja 1938. Na seji sta bila navzoča obtoženec in odvetnik dr. Vladimir Knaflič. (Ta je bil vpisan v trgovski register tudi kot član upravnega odbora.) Na tej seji, ki je bila kratka, je obtoženec omenil, da je v teku sanacija banke. Ko sta ga on in dr. Knaflič vprašala za konkretniji načrt, je njima odgovoril, da se bo to v kratkem zgodilo. Slovenska banka je prišla v zagato. Konkretne načrta ni na seji predložil. Omenil je samo, da se neka finančna skupina zanimala za sanacijo banke. Zagotavljal je obtoženec, da bo načrt sanacije predložil na II. seji. Zaman je dr. Ogrin čakal na to sejo.

Tudi v tujini je imel milijone

Prav zanimivo je bilo na popoldanski razpravi tudi, ko je predsednik obtožencu predložil izpovedi raznih prič — oškodovancev, ki bi jim moral povrniti zastavljene knjižice. Neke priča je povedala, da ji je, ko je zahtevala vrnitev knjižice ali denar, obtoženec dejal: »Imam v Parizu 22 milijonov kredita. Denar kmalu pride. Treba je samo dovoljenja iz Beograda.« Drugim upnikom je govoril, da bodo banko prevzeli bogati Judje in je treba nekoliko počakati. Zopet druge je tolažil s tem, da bodo banko založili Italijani, neko osebo pa je celo potolažil, da denar pride iz Amerike. Nekemu oškodovancu je dejal: »Denar je že preskrbljen v Ameriki!« (Med poslušalci smeh.) Izgovarjal se je namreč oškodovancem na različne načine, pritoževal se je posebno na stroge valutne in devizne predpise. Razprava je bila sredi ob 19.30 prekinjena.

Današnja razprava se je pričela ob 8.30. Obtoženec je zopet podal nekatera pojasnila. Nato je bilo odrejeno zaslišanje nekaterih prič.

Brez dežja tudi včera nismo ostali. Že jutraj je šlo, opoldne se je za silo zvedrilo, popoldne ob treh, torej ob »običajni« uri, pa se spet ni moglo vzdržati, da ne bi malo ponagajalo z »obvezno« nevihto in ploho. Hud pljusk je dodobra spral ulice ter signal z njih ljudi brez dežnikov vedrit v zasilna zatišja. Pozneje je ponehalo, pa spet začelo. Noč je bila oblačna, davišnje jutro prav tako. Že navezgodaj je napovedalo, da bomo dobili deževen dan. Dolgo časa na to ni bilo treba čakati. Že ob osmih je začelo pomalem rostiti, nato pa se je prav pošteno vilo. Tak bo po vsem videzu dan prav do noči. Pust je takle začetek poletja.

Kdo je dobil nagrade

V nedeljo smo pisali, da je bila v našem opernem gledališču nadvse zanimiva pevska tekma, pri kateri so stopili pred javnost nadatjeni pevci in pevke, ki se bodo zdaj še naprej šolali. V celem se je za to priliko prijavilo kar 153 pevec in pevka iz vseh naših krajev. Občinstvo je operno dvorano zasedlo prav do zadnjega kotička ter je kljub temu, da je tekma trajala zelo dolgo, vzdržalo prav do konca in z zanimanjem poslušalo sveže, lepe glasove mladih pevcev in pevke.

Nagrade v višini od 600 do 100 dinarjev so dobili naslednji pevci in pevke: Slavko Strukelj, baritonist, litograf, rojen 1914, iz Ljubljane, dalje Franca Herz iz Ljubljane, Kordelija Müller iz Celja, Ivan Ahačič iz Trčaja, Franc Langus iz Poljsčice pri Gorjah, in Marlena Viršek. Seveda je bila med ogromnim številom tekmovalcev še vrsta pevcev in pevke, ki so bili najmanj tako dobri kakor ti. Prireditelj je dosegla pri občinstvu popoln uspeh, in marsikomu je žal, da ni šel ta večer v Opero. Drugo leto bo obisk tako s strani tekmovalcev kakor občinstva prav gotovo še večji. Zanimanje se bo še pomnožilo. Operna uprava je spet dokazala svojo iniciativnost.

Nova mesta za ban. cestarje

Ljubljana, 25. junija.

Kraljevska banska uprava je razpisala nova mesta za banovinske cestarje in sicer takole: po eno službeno mesto pri okrajnih cestnih odborih v Murski Soboti ter v Ormožu, po dve službeni mesti pri okrajnih cestnih odborih v Ptuj, v Črnomlju, v Logatcu, v Gornjem gradu, v Škofji Loki, v Brežicah, v Kočevju, v Dolenji Lendavi, mesta pri okrajnih cestnih odborih v Litiji, v Slovenjgradcu in v Kamniku ter štiri službena mesta pri okrajnem cestnem odboru v Mariboru.

Prosilci za ta mesta morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2 uredbe o službenih razmerjih drž. cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let.

Lastnoročno pisane in z banovinskim kolkom za 10 din kolkovane prošnje, opremljene s pravnimi in zadostno kolkovanimi prilogi (rojstni in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko spričevalo, dokazilo o odsluženju kadrovskega roka, zdravniško spričevalo, navstveno spričevalo, potrdilo pristojnega oblastva, da niso bili obsojeni zbor kaznivih dejanj iz koristolubja, eventualna dokazila o strokovni usposobljenosti, je vložiti najkasneje do 10. julija 1940 pri okrajnih cestnih odborih.

S cigaretnim ogorkom je napravil 300.000 din škodo

Maribor, 24. junija.

Dne 14. aprila t. l. je nastal v Cigoncih v gozdovih grofa dr. Attemsa iz Slovenske Bistrice katastrofalni požar, ki je uničil okoli 12 ha mladega smrekovega gozda ter povzročil okoli 300.000 din škodo. Ugotovilo se je, da je povzročil ta požar ogorek cigarete, ki jo je po neprevidnosti odvrnil 31 letni delavec Franc Satler iz Zg. Bistrice. Satler je prišel zaradi tega danes na zatožno klop pred okrajno sodišče v Mariboru, da odgovarja za svojo usodno neprevidnost. Obsojen je bil na 1 mesec zapora.

† Pisatelj Matija Malešič

Davi je dospela iz Škofje Loke vest, da je v najlepši moški dobi nenadno umrl okrajni glavar in znani slovenski pisatelj Matija Malešič Pokojnik je bil doma iz Bele krajine ter je služboval med drugim tudi v Metliki in v Logatcu. Kot pisatelj je sodeloval v glavnem pri »Domu in Svetu« ter pri »Mladiki« s povestmi »Kruha«, »Oj tam za gor« in drugimi. Pred nedavnim je dobil nagrado »Doma in Svet« za svoj roman »Skrlatno nebo na vzhodu in zahodu«. Bil je blagoga značaja, dober družabnik, kremenit, prijeten človek, ki ga je bil vesel vsak, kdor se je imel priliko z njim seznaniti. Naj mu bo lahka slovenska zemlja, ki jo je imel od srca rad!

Janez Borštnar:

»O Švica, moja Švica...«

Nedeljski večer. Plahe sence golih jagnedi so bile pale čez zimski zid. Negibne leže v zadnji luči gasnovega dne in v bolni tišini daljnega večera. Brez konca se iskri. Ali bo sinilo iz svetlobe tisto neznano, kar iščem v sanjah noči in trpkem hrepenenju dne? Brezmejna tišina... Ali bo spregovorilo iz nje, jasno kot za odrešenje?

Poslušam... Iz neznanih dalj odgovarja skrivnostno, da bom doživel tisto neznano; da bo zadnja skrita misel vstala in zarji, poslednja lepota vzhlestela v čistem zlatu; da bom poslednji utrip hrepenenja imel zajet v pesem iz zemlje in od neba. Razuborela bo mlada zastrta sila, iz trpljenja bo vstal umetnik!...

Ne poslušam več. Samoten omahnem za neznanim glasom v mrtve ulice. V molku prvih dreves pod Rožnikom se oddahnem. Izbiram steze, izberem in imam spet eno in isto pot ter doživljam: dvoje bridkosti za en pozdrav.

Prvo bridkost, ko spešim v poševni luči v hrib in iščem z mislimi, trpim in čakam na doživetje z razodetjem. Trpim do solz. Zdajci se ves svet zamegli, vse se preljuje v grozno občutje nemoči, v trktrkat grozno spoznanje, da ne bom utešil hrepenenja po pisateljevanju, po ustvarjanju. Saj nimam ni ene sposobnosti, ko še te tragike, ki jo iz dneva v dan doživljam, ne morem zajeti v pesem. Zakaj že ne pade tajni ukaz ustvarjanja mimo mene, ki vem, da ničem poklican! Se zadnje varljivo upanje bi ugasil in bi bil žalosten, a miren. Zakaj mi potoča Pregljiva beseda, vonj pomladnih njiv in elaroknih vrb, zlato zarečih žit in zarje jeseni in vsa moja notranjost, zakaj mi neizprosno ukazujejo, da čutim pisateljevanje kot dolžnost in še več?

Za ovinkom slutim hribček e cerkvice in sladkost toplega pozdrava. Hitim. Lepo bo! Le rahla želja me še teži: da ne bi bila prelepa!

Na vrhu. Vsa bridkost je bila ugasnila neznano kdaj. Gledam v sence, ki ga zastira koprena žive, goste luči. Brez konca trepete, bridkost ozkega robova zemlje tone neslišno v dobro, mlečno svetlobo. Kamniške planine, rastoče nad vijoličasto jezero mraku od vzhoda, sijajo sijajno, mirno do bridkosti.

Nekaj bi rad, pa se mi zdi, da mi rahla omotica veže misli. Nejasno slutim: zdajle se bo zgodilo, tisto najlepše...

Res, v trenutku zadrti v ogromni masi kot v živem obrazu in modrikahte zajede v skalovju se kakor žile napolnijo s svetlo krvjo. Že se je bilo v meni pretiralo, drobna roka mi je razvezala misli. Lahko mi iščejo oči in misli v globel pod Veliko planino: kakor v božji hram se lije vanjo skrlatno somračje, kot tanek zubel gorji bleščeča konica nad nevidnim oltarjem. Matere na Homcu... Ze tonem v nejasno sladkost pozdrava od tam, iz moje Švice, ki leži v zadnjem soncu med Marijo na Homcu in mojo sanjo.

Moja Švica... Košček bridko lepe, zapuščene zemlje na levem bregu Bistrice. Košček divjega proda eredi med svetci božjimi. Na severni strani moli Marija na Homcu. Visoko blišči iz nizine, da gleda v Švico kakor na dlan. Vidi široko zvejavico prod, hudobno vodo, ki se potuhnevanju tajni v levi breg nad jelševje, a vzklipi v pomladnih in jesenskih motljavih in se prevrže v desni breg, ga prestopi in zalije z rjavim vodovjem. Strahotno požira zemljo in jagne, v besnih vrtincih odnaša stene švicarskih barak.

Marija na Homcu gleda v Švico že vsa leta in vsako leto vse dni. Gleda usmiljeno, ker ve vse. Ve, zakaj so tisti prod krstili na to ime. Na desnem bregu so hiše in njive; pri hišah pranci in kure, na njivah pa krompir, fižol in zelje. Pa imajo pranci in

kure nože in prav tako tudi krompir, fižol in zelje. In ponoči jim kar na lepem pade v glavo pa, hajdi, na sprehod čez Bistrico. In se ne vrnejo več. Kmet je pa so pametni in jim je takoj jasno in tudi dobro primerno imajo: »Hudič, vse se seli na ono stran kakor denar v Švico! In oni naselbini nihče ne reče drugače kakor Švica.

Ve pa Marija tudi še druge stvari. Da so Švicarji od vseh strani sveta doma, da so večkrat lačni kakor sili, čeprav so neprekosljivi mojstri v štrajkanju in večni uporniki. Ve, kako pijejo žganje in da ga celo na solati jedo. In kadar so pijani, razloči njihovo rjovevanje iz šumenja voda. Zato pa zvoni že vsa leta in vsako leto vsak dan vsaj trikrat in vsako noč enkrat zvone verne duše. Pa se še ni zgodilo, da bi se kdo ob njenem zvonu odkril in prikrizal.

Na jutranji strani varujeta Sveti Valentin v plamenih jutranjih zarj in Sveta Trojica z odsevom večerne luči v tistem oknu in s pravim kostanjem, eladkim sadom zadnje jeseni. V Švico pogledata malokdaj. Le prve zimske tedne se nosijo njuni glasovi čez Bistrico v sunkih jutranje burje in potem še odenata berače z debelo novo blazino.

Od juga vstajajo oblaki dima iz dimnikov številnih tovarov. Od tiste strani prinašajo sape pomlad e cvetjem in vodami in jesen s sadovi in nallivi. Tam mirno vodi Švicarje široka cesta v daljni svet. Marija na Goričici jih vabi z železnimi zvonomi nazaj, a se še ni nobeden odzval. Pozimi je v Švici vse belo, le duše ne. Zato so tam angelci vedno v gosteh, tisti izpod Goričice, s puško na rami...

Na večerni strani šume slapovi zlatega skrlata in vonjajo njive blagoslovljenega polja. V polju so jame, hrastiče z rdečimi jagodami in bridke drenulje pa samotni kozočki in znamenja iz turskih dni. To stran straži vodnik nebeskih vojska, farni patron svetli Mihael, skrit v belih meglicah globoko in daleč za zadnjimi njivami v polju. S štirimi bronastimi zvonomi predeva štirim podružnicam. Njegov glas,

še Švicarji so mu pokorni in mu odzdravljajo, dvakrat v letu...

Prvič za zgodnje pomladi, še preden jih zalijejo povodnji Pomlad v Švici! Nikjer ob Bistrici ni tako zgodnja, lepa in polna življenja. Čudna je tam el a sokov v starem gnillem lesu, v drobnih vejah šibkega gromovja in neprespanih gomoljih v zemlji. Močna je kakor kri...

V tihi in mrzli noči se utrne vzdih daljnih južnih eap. Borovci, ki so se izgubili že zunaj Švice, ga ujemajo v čvrsta nedrja. Kakor da se je ljubezen vnela v šestnajstletni deklici! Vse žile se odpro, v etrašnih mukah vzpluje v debela in veje, da zatripajo zelena pljuca. Potem brni vse noči, brni do jutra in sonca v tisočerm veselju in stoterih žalostih...

V prisojnih čerch začetno prve kopnine. Tedaj udari klic po cvetju. Brezmejni utrip življenja zalije Švico: vzkipi in vre ves dan in noč, v nezdružnih sunkih žene v list in cvet. Pa ne ve za vodo, ki se pridejo, ne ve za mrčev sneg, iz jagnedovih vej kar žubori bodeče, črno popje, v srebrnih studenih hahlja teloh iz kopni...

Čez noč se jagnjedi olistajo. Tedaj zapoje sveti Mihael. In čudno! Švicarji so mu kot jagneta pokorni, tihi, brez besed gredo za njegovim glasom, ko so bili pogledali v zadnjo skrivnost življenja — v smrt...

In še drugi zapoje Sv. Mihael in gredo Švicarji za njegovim glasom na zadnji dom, jeseni, ko začne kopneti sila listja in zadise od brinja zrele jagode za veselje in stotero zdravje. (D dalje.)

Govorniška cvetka. Na nekem zborovanju je govornik, ki je imel bolj rahel glas, v teku govora tudi dejal: »Naglasiti hočem, da me čujejo vsi rojaki naše lepe domovine.« Pa se oglaš v ozadju dvorane nekdo: »Glasneje prosim, tu ne ali simo!«

Razkrinkani Starhembergovi računi z Nemčijo

Nemška divizija je našla v Franciji njegov prtič, poln važnih listin, ki vsebujejo načrt za razkosanje Nemčije

Nemški poročevalski urad sporoča s francoskih boljše res v vsakem oziru zanimivo novico. Tako pravi:

Pri svojem prodiranju je neka nemška divizija iz Vzhodne Krajine (bivše Avstrije) našla važne listine. Stotnik, ki je poveljeval oddelku za preiskrbo bencina, je našel v mestu Etampu prtič, poln zelo zanimivih listin. Ugotovilo se je, da je bil ta prtič last kneza Starhemberga, ki se je kot dunajski izseljenec mudil dolgo časa v Etampu. Poleg pisem, ki so bila naslovljena na bivšega francoskega ministrskega predsednika Daladiera in ki so se nanašala na ustanovitev avstrijske legacije, so bile tu tudi listine, ki dokazujejo, da je med knezom Starhemborgom in Otonom Habsburškim vladalo precej napeto ozračje.

Dalje so našli tudi listine, ki v pravi luči prikazujejo podrobnosti, kakšna da je bila propaganda avstrijskih izseljencev proti narodnemu socializmu. Neka listina dokazuje, da je knez Starhemberg vstopil v francosko vojsko kot letalec.

Se prav posebno pa je važna med najdenimi listinami tista, ki vsebuje načrt za razkosanje Nemčije na podlagi nove versajske pogodbe. Ta načrt določa za dobo sto let angleško-francosko nadzorstvo nad Nemčijo. Nemčija naj bi bila zmanjšana na nekdanjo Prusijo. Ta nemška Prusija naj bi se razprostirala med Odru in Labo. Vzhodna Prusija bi morala biti priključena Poljski. Bavarska in Avstrija naj bi bili združeni ter bi tvorili neko »katoliško monarhijo«. V načrtu je bila tudi ustanovitev treh posebnih držav. Te naj bi bile renska, saksionska in trierska škofija. Na čelu vsake teh škofij-državic naj bi stal knezoškof. Upravljal naj bi jih duhovniki, za katere je dokazano, da so aktivno sodelovali v boju proti narodnemu socializmu. Kar se tiče poostrenih ukrepov, ki jih je določal načrt o tem novem »versajskem diktatu« proti Nemčiji, je bilo določeno tudi, da nobena nemška družina ne bi smela imeti več kot samo tri otroke, to pa zato, da bi se na ta način preprečila brezposelnost.

Načrt za novo versajško pogodbo je vseboval tudi ustanovitev posebne reparacijske komisije. Kar pa se tiče nemške industrije, naj bi bila po

tem načrtu še pod posebnim nadzorstvom. Noben Nemec ne bi smel imeti orožja. Če bi se proti temu pregrešil, bi ga doletela najstrožja kazen. Ves nemški vojni material naj bi bil po tej zamisli izročen Poljski in Češkoslovaški.

Pa recite, če niso te listine, ki jih je našla pri svojem prodiranju na francoskih tleh v Starhemborgovem prtiču, res zanimive in za Nemčijo izredno važne. Saj je vendar velika razlika med sedanjo Nemčijo in med tisto, ki bi bila stisnjena med bregove Odra in Labe.

Od rojstva slep spregledal

Tudi Turčija ima izvrstne zdravnike, čeprav bi morda kdo utegnil misliti, da je ta dežela še preveč zaostala, da bi se znanost v njej dala vsaj malo primerjati z ono v modernih evropskih državah. Veliko presenečenje je nedavno vzbudila novica, da je bil v carigradski bolnišnici operiran nek 35-letni turški kmet, ki je bil že od rojstva slep, a je po operaciji spregledal.

Budak Sukri — tako je bilo ime temu kmetu — je prišel v carigradsko bolnišnico in prošil zdravnika, naj ga operira, ker vseeno upa, da se njegova slepota z operacijo vendar še da odpraviti. Zdravnik, ki je še sam dvomil v uspeh, ga je le operiral. Na veselo presenečenje obeh pa je slepec po operaciji res spregledal. Ali si morete zamisliti, kakšni občutki so navdajali tega, od rojstva slepega turškega kmeta, ko je zagledal pred seboj svet, kakršen je v resnici, in kakršnega je še po 35 letih svojega življenja zagledal. Z velikim začudenjem je opazoval okrog sebe razne predmete in ugibal, kakšnemu namenu naj služi ta ali oni, o katerem je slišal prej le govoriti, videl pa ga ni nikdar. Njegovo začudenje prča, da si je kot slepec razne stvari predstavljal čisto drugače, kakršne pa so v resnici. Turški zdravniški krogi so prepričani, da ta uspešna operacija pomeni vsekakor največje presenečenje ne samo za turške zdravnike, pač pa tudi za ves ostali svet. Saj se vendar ne sliši vsak dan, da bi kdo, ki je od rojstva slep, v 35. letu starosti spregledal in videl prav tako dobro kot tisti, ki se je rodil z zdravimi očmi.

Dva italijanska pomorščaka raportirata

Poveljnika dveh italijanskih kontratorpedovk sta poročala svojim starešinam, pod kakšnimi okoliščinami sta potopila dve francoski podmornici, o katerih je bilo govora o nekem italijanskem uradnem vojnem poročilu. Tako sta raportirala:

Kljub temu, da je bil slab razgled in da je bilo morje zelo nemirno ter so se dvigali visoki morski valovi, je bilo vendar moči opaziti obrise neke sovražne podmornice, ki se je takoj, čim je posadka zaslutila, da smo jo opazili, eksplodirala potopiti. Bila je tedaj kakšnih 1000 metrov od naše kontratorpedovke — je poročal prvi poveljnik. Kontratorpedovka je izsrelila tedaj prvi torpedo, ki je podmornico tudi zadell in ji preprečil prostovoljno potapljanje. Četem smo z naše ladje oddali nekaj topovskih streliv. Merili smo na podmorniški stolp. Tedaj je tudi podmornica spustila terpedo na nas. Kontratorpedovka se je vedno bolj približevala podmornici, ki se je še vedno poskušala spustiti nižje pod morsk gladino. Na videz se ji je to tudi posrečilo. Toda tedaj smo vrgli še devet podmorniških bomb. Na kraju, kjer je podmornica izginila, so se razlili madeži olja po morsk površini. To je znamenje, da je bila podmornica uničena. Ves ta boj je trajal enajst minut.

Z naše kontratorpedovke smo opazili — je poročal drugi italijanski pomorščak — podmornico ter jo začeli takoj preganjati. Čez nekaj časa smo vrgli sedem podmorniških bomb na kraj, kjer se je sovražna podmornica skrila pod površje. Napad ni bil zaman. Na morsk gladini so se že pojavili veliki madeži od olja.

Italijanska uradna agencija pripominja, da sta bili ti dve potopljene podmornici med največjimi, kar jih je imela Francija. Bili sta namreč 1400 tonski. Poročilo ne pove, če sta bila ta dva italijanska poveljnika tudi kaj odlikovana, ko sta tako hitro in brezhibno opravila svoj posel.

Skupina francoskih ujetnikov. Na obrazih se jim kaj dobro razodevajo čustva ob tem trenutku.

Na novejši drobiž

Veliko nemško mesto Lipsko ni znano samo po svojih mednarodnih velesejnih, pač pa tudi po številnih izdajateljskih podjetjih, tako da se lahko reče, da je Lipsko mesto knjige. Ob priliki petstoletnice, odkar so izumili tiskarstvo, je v Lipskem prirejena Gutenbergova razstava. Sklicana je bila slavnostna seja, na kateri je govoril Rosenberg. V svojih izjavah je poudaril, da se bo od prihodnjega leta dalje za posebne zasluge na polju tiskarstva podeljeval »Gutenbergov prstan«.

Ogenj je vpepelil neki velik švedski parni mlin. Skodo cenijo na poldrugi milijon kron. To je največji požar, kar se jih je zadnjih dvajset let pripetilo na Švedskem.

Ko so nemške čete zavzele Toul, je mesto hudo bombardiralo 20. in 21. junija francosko topništvo. Poškodovanih je mnogo poslopij, znatno je pa trpela tudi znamenita katedrala. Notranjščina katedrale je trpela tudi zaradi požara. Nemške čete so skušale ogenj ugasiti, čeprav so se takrat še borile, da obvarujejo umetniške dragocenosti katedrale. Posrečilo se jim je, ogenj omejit in rešiti dragocenosti katedrale, le orgle so zgorele.

V Teheranu so odprli prvi pavalni stadion z najmodernejšimi napravami. To je prvi pavalni stadion v Iranu.

Te dni je izšel odličen prevod Dantejeve »Božanske komedije« v ruščini. Prevod je oskrbel ruski pesnik Lozinski.

Razburljivi poslednji trenutki v Compiégneu

Zaradi stalnega prekinjanja telefonske zveze so morali Francozi prositi za podaljšanje roka. Vse je zaključila minuta molka

Zadnje ure pred koncem francosko-nemških pogajanj za sklenitev premirja v Compiégneu je neki član nemškega zastopstva takole popisal dopisniku nemškega poročevalskega urada: dovolj dve uri časa, da se omogočijo francoskim

Prvotno je prevladovalo prepričanje, da po pooblaščenem zadnji telefonski razgovori s francosko vlado v Bordeauxu. Toda za to je bilo treba več kot štiri ure. Vedno znova je poskušal načelnik francoske obveščevalne službe, ki je bil v salonskem vozu, vzpostaviti telefonsko zvezo, ki je bila iz neznanih vzrokov prekinjena neke med Bordeauxom in Toursom. Že se je upravičeno polasčala francoskih pooblaščenecv vznemirjenost.

Voditelj nemškega zastopstva general Keitel je med tem časom čakal v neki hišici kraj gozda. Že je bila ura štiri popoldne in potekla je tudi peta. Francozom so nasvetovali, naj se poslužijo radiotelegrafistov ter na ta način ugotove, kaj je na stvari, da se položaj razčisti.

Končno je bila le vzpostavljena telefonska zveza. Okoli telefonskega aparata so se zbrali francoski pooblaščeneci. Prvi je govoril voditelj francoskega zastopstva general Huntzinger. Njegov govor z Bordeauxom je bil zelo živahen. Malo zatem se je zdelo potrebno, da še kak drug francoski pooblaščenec potrdi Huntzingerjeve besede. Huntzinger je dal slušalko drugemu francoskemu zastopniku, veleposlaniku Noelu. Nenadno pa je bila telefonska zveza spet pretrgana.

Ob 6 zvečer so prosili zastopnika nemškega zunanjega ministrstva poslanika Schmidta, naj pride v vagon, kjer mu je Huntzinger nekaj sporočil. Že je poteklo pet ur. Prišel je torej trenutek, ko bi se morala francosko-nemška pogajanja že končati. Francozi so prosili za podaljšanje roka. General Keitel je s pismenim sporočilom, napisanim v nemščini, podaljšal francoskim pooblaščenecm rok za odgovor do pol osmih. Ob pol sedmih je veleposlanik Schmidt izročil to sporočilo generalu Keitlu generalu Huntzingerju v salonskem vozu. Podadmiral Leluc je vstal in poklical tolmača. Francozi so se zbrali okoli njega, medtem ko je poslanik Schmidt zapustil vagon in se vrnil k generalu Keitlu sporočiti, da je izvršil povelje.

Po kratkem posvetovanju, ki so ga imeli Francozi v nekem stranskem oddelku salonskega voza, so zaprosili Nemece, naj pridejo v glavni oddelk tega vagona. Prvi je vstopil general Keitel, za njim pa drugi nemški zastopniki. Istočasno pa so vstopili z desne strani francoski pooblaščeneci. Skupni razgovor je trajal deset minut.

Radio

Program radio Ljubljana

Torek, 25. junija: Belgrad: 19.40 Slovenske narodne pesmi, poje zdč. Erna Krže — Zagreb: 20.30 kom. konc. — Bratislava: 19.40 Smita za gosli in klavir — Praga: 16.45 Pis. spor. — 22.30 Lahka gl. — Sofija: 20.30 Vok. konc. — Beromünster: Zab. konc. — Budimpešta: 18 Ciganska godba, 22.10 Klavir — Bukarešta: 20.05 Konc. skladb Panče Vladigorova — Stockholm: Hörby: 21.35 Klavir — Tim-Bari: 20.30 Operetne gl. — Trst-Milan: 20.30 Pesmi — Florenca: 22 Pisana gl.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18): 19.45 Poročila v slovensčini, YUF (19.69): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko, YUG (19.69): 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Drugi programi

Torek, 25. junija, 7 jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselik zvokov (plošče) — 12 Po domače (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 18 Cello-solo koncert, g. prof. Čenda Seldbauer, pri klavirju g. prof. Pavel Sivc — 18.40 Gostinstvo in turizem (g. Joško Sotler) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac ura — 19.40 Objave — 19.50 Gospodarski pregled (g. Drago Potočnik) 20 Koncert Radijskega orkestra — 21.15 Duet harmonik (brata Goloba) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za ples (plošče).

Francoski begunci, kakor jih je vjel fotograf na neki francoski postaji.

Pred tem napadom so mohamedanci prepevali, da bi razplamtili svoj pogum. Z našega mesta ob skalah smo videli, kako napredujejo strelci na konjih, ki jih podpirajo napadalni oddelki, za njimi pa gredo lahke strojnice.

Nazadnje je se razvila črta tristo mož, ki so v roju napredovali skozi trnjevo grmovje med rezkim vpijem. Vihteli iso krive meče in kopja s plapolajočimi zastavicami.

Po napadu so se mohamedanci ločili od koptov in ubrali enolični klic:

»Samo en Bog je, Alah, in Mohamed je njegov prerok.«

Albramonte je dejal, da so askari izborni strelci s strojnimi in da skrbno varujejo svoje orožje. Zapovedal je, naj postavijo težko strojnico, ki je oddajala po petsto streliv na minuto. Vzeli so jo z mezza, jo postavili in bili v 25 sekundah pripravljeni na ogenj.

Nekateri izmed njih so bili prave potujoče orožarne, oborožene s sulico, samokresom in sabljo ter poleg tega še s karabinko. Njihovi rdeči fesi so bili prepleteni z zeleno-sivimi ovoji, da bi jih to zavarovalo pred abesinskimi strelci v bližnjem pohodu.

Kakšen pomen ima globok v tem delu sveta, je človek videl na smešni šegi, da so kaproli povezili na visoki fes še evropsko tropsko čelado. Po preprosti askarski pameti je bila tropska čelada znamenje stopnje v vojski.

Ceprav je kar mrgolelo strupenih kač, so askari spali na golih tleh pod majhnimi, komaj štiri čevlje visokimi šotori.

Iz askarskega tabora smo jezdili čez širno, žarečo ravan Asamo, gnezdo šakalov, hijen in kač. Šli smo do tabora tankovskega oddelka črnih srajc, na vrhu visoke gore pri Mai-Aini. Stotnik Baldi, čokat, zagorel voditelj črnih srajc, nam je kazal zanimive male tanke, ki niso bili niti za moža visoki. Drveli so po petdeset kilometrov na uro. Na njih sta bila vozni in strojničar. Gibali so se skoraj ravno tako varno kakor meza.

Pozneje smo si ogledali veliko letalsko taborišče, nekaj taborov redne vojske, črnosrajčne pehote, civilnih cestnih delavcev, popravljalnice za avtomobile in pa divizijska poveljstva. Videli smo še veliko drugih naprav moderne mehanizirane vojske.

Ko smo se čez dva dni vrnili v Asmaro, sem bil prepričan, da je začetek pohoda samo še stvar nekaj dni.

Vedel sem, da vem glede začetka vojne dejstva, ki so najširšega svetovnega pomena. Seveda mi je bilo tudi jasno, da ima vojaška cenzura dolžnost preprečiti, da bi za bližnje vojaške premike zvedeli Abesinci in svet. Šlo je zdaj za to, da brzojavno poročilo sestavim tako, da bo vseboval vsa dejstva, važna za svet, pa da ga bo vendar vojaška cenzura spustila.

Uro dolgo sem se mučil s prvimi nekaj vrstami brzojavke. Naredil sem več osnutkov in premislil, ali dovolj jasno izražajo novice in se vendar da upati, da pojdejo skozi cenzuro.

Nazadnje sem skoval brzojavko, ki se je v izvirniku začejala takole:

»Z italijansko vojsko pri Marebu pika zelo važno ponavljam zelo važno razvoju blizu po osebnem vtisu posledice dvesto petdeset milij avtomobilске vožnje danes z grofom Bosdarjem po pohodnem ozemlju enakokrakem trikotniku z vrhom osnovnica Asmaro približno šestdeset milj od reki Marebu pika prevažne razporeditve izza štiriindvajset ur po čisto osebni sodbi pika natančna stopnja pripravljeno seveda vojaška skrivnost seveda noben italijanski častnik vojak ne daje pojasnil pika po skušnji drugih pohodov upam kmalu veliko novico od tu ali iz Rima ki jo pričakuje svet...«

Potem sem napisal poročilo kakih dvatisoč besed o tem, kaj sem videl. Pogosto sem ponovil namigavanja na bližnji pomembni dogodek.

To brzojavko sem spisal zvečer prvega oktobra. Na moje začudenje jo je cenzura spustila brez črte. Brezčrtno zveze iz Asmare v Evropo so bile tako polne, da je brzojavka mogla biti objavljena v Newyorku šele popoldne drugega oktobra, komaj kakih osemnajst ur potem, ko se je vojna zares začela.

Naša urednika za brzojavke v Newyorku sta moja sporočila popolnoma domela in jih uredila tako, kakor je bilo primerno za njihovo pomembnost.

SVETOVNO PRESENEČENJE

Drugega oktobra ob petih zjutraj me je prebudil grmeči hrušč vrste tovornih avtomobilov. Vstal sem in odšel na glavno cesto v Asmaro, na Viale Benito Mussolini.

Ure in ure so vozile vrste tovornih avtomobilov mimo. Vozniki so bili ožgani kakor staro usnje, zaprašeni, z naočniki, usta in nos so imeli ovita z robci, da bi ju varovali pred gostimi, mastnimi, črnimi oblaki. Na nekaterih vozovih je bil napis: Rim-Adis-Abeba. Dopoldne je general de Bono odšel iz Asmare v glavni štab na fronti. Glavni stan je bil na vrhu gore Coatit, kakih osem milj od abesinske meje.

V popisu avtomobilskih vrst sem poskusil vplesti dejstvo, da je vrhovno poveljstvo odšlo na mejo. Cenzurni uradnik mi je posredno omembo o tem črtal. Toda prezrl je popis splošnega občutja o napetosti in razburjenju v Asmari ter opombo, ki sem jo dodal za Stewarta Browna osebo. Zapisal sem:

»Domnevam, da so tvoje priprave končane.«

Upal sem, da mu bom s tem namignil, da bo vojna zdaj izbruhnila.

V noči drugega oktobra sem okoli devetih zapisal v dnevnik naslednje:

»Cerkveni zvonovi so začeli zvoniti kakor divji. Zarometi svetijo po nebu. Po temnih cestah se gneto razburjeni ljudje. Zdi se, da je vsakdo prepričan o tem, da se bo vdor v Abesinijo začel jutri. Guvernerjev sedež in fašistovski klub sta v soju zarometov. Zasilna godba koraka po cestah in igra fašistovsko himno. Stotine moških hodijo zanj v žarečem navdušenju, vpijejo, poilo in kličejo: »Duce, duce!« Množica se gnete okoli fašistovskega kluba, kjer je zdaj tiškovni glavni stan. Kličejo in kličejo grofa Ciana, Mussolinijevega zeta. Nazadnje pride ven, pograbi ga in ga med vpijem nosijo na ramah.«

(Dalje.)